

## **6. EL TURISME**

### **6.1. INTRODUCCIÓ**

La principal base de dades d'aquest apartat de la Memòria del CES, segueix essent com cada any, "El turisme a les Illes Balears", l'anuari de turisme que publica l'Observatori del Turisme adscrit a la Conselleria de Turisme del Govern de les Illes Balears. Sobre els canvis metodològics introduïts en la publicació de l'Informe anual "El turisme a les Illes Balears. Anuari 2010", i que es mantenen per a l'anuari 2011, vegeu les notes metodològiques comentades a l'apartat 9.1. Introducció de la Memòria del CES 2010, pàgines: 139 i 140.

### **6.2. EVOLUCIÓ DELS PRINCIPALS MERCATS TURÍSTICS INTERNACIONALS COMPETIDORS DE LES BALEARS**

Segons l'Enquesta de l'Eurobaròmetre, el 72% dels ciutadans de la UE va viatjar el 2011, i més del 80% diu que també ho farà el 2012, ja sigui en desplaçaments curts o per gaudir d'unes vacances més llargues. També informa de les preferències i la manera de viatjar dels ciutadans de la UE.

L'Enquesta ofereix elements interessants sobre les preferències dels viatgers europeus:

La majoria dels residents de la UE prefereixen organitzar-se les pròpies vacances.

No obstant això, segueixen confiant amb les recomanacions de la família i els amics. El mètode boca-orella és el més rellevant.

La majoria dels viatges es fan en cotxe o en moto.

Majoritàriament els turistes passen les nits a hotels o allotjaments llogats.

Els viatgers europeus cerquen el descans i la diversió.

Valoren sobretot la bellesa natural i el servei de qualitat.

Així mateix, la Comissió Europea considera el turisme com un sector de creixement i desenvolupament econòmic per a la Unió Europea. Els estudis realitzats mostren com, tot i estar afectats per la crisi econòmica internacional, els viatgers no abandonen les vacances. S'han produït alguns canvis de comportament, que han estat positius en el cas de les Illes Balears, com ho puguin ser el fet d'haver prioritzar destinacions més segures i properes, donada la situació d'incertesa creixent provocada en algunes destinacions de la Mediterrània sud pel fenomen que avui en dia es coneix com la *primavera dels països del nord d'Àfrica*.

Igual que en les edicions d'anys anteriors, a l'hora de triar les destinacions que més directament competeixen amb les Illes Balears en el segment de sol i platja, seguim l'informe sobre la competitivitat del sector turístic que, elaborat pel CES<sup>16</sup>, ha definit que aquestes destinacions turístiques internacionals, per ordre d'importància, que més competeixen amb les Illes Balears són -a part de les principals destinacions turístiques de l'Estat (les Illes Canàries, Andalusia, Catalunya i la Comunitat Valenciana)- les següents: el sud de la Mediterrània (Turquia, Tunísia, Egipte i el Marroc); el nord de la Mediterrània (Croàcia, Bulgària, Grècia i Itàlia); el Carib i Amèrica (la República Dominicana, Cuba, Puerto Rico, Mèxic, el Brasil i Costa Rica); i Àsia i el Pacífic (Tailàndia, Indonèsia i Malàisia).

Amb les dades actualitzades per a l'any 2011 tenim que Espanya continua representant un any més la destinació principal, amb 56,7 milions de turistes; la segueix en importància l'altra gran destinació madura, que és Itàlia, amb 46,1 milions. Com a destinacions emergents destaquen Turquia, amb 29,3 milions de turistes; Malàisia, amb 24,7 milions; i Mèxic, amb 22,7 milions ([vegeu el quadre I-75](#)).

Quant a la desviació dels fluxos turístics entre la Mediterrània sud i Espanya es pot destacar que, per primer pic en la nostra sèrie històrica, els anys 2009 i 2010 els països de la ribera sud ja varen tenir més turistes que Espanya,

---

16

Vegeu: Informe sobre la competitivitat del sector turístic de les Illes Balears, Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, Palma, 2006.

especialment el 2010, amb una diferència al seu favor de 4,6 milions de turistes, mentre que el 2011 aquesta diferència positiva ha retornat a Espanya amb 3,8 milions de turistes al seu favor, i s'ha recuperat el 83% del turisme perdut l'any 2010.

L'evolució relativa de les taxes de creixement en el nombre de turistes internacionals per a l'any 2011 mostra una diferència clara entre les destinacions madures principals, com ara Espanya i Itàlia, amb taxes del 7,6% i el 5,7%, respectivament, i les destinacions emergents, entre les quals Tailàndia és la zona més expansiva, amb un creixement del 20,9%. També es pot observar que, a diferència dels anys passats, les destinacions de la Mediterrània sud tenen una caiguda significativa, sobretot Egipte i Tunísia, motivada per les revoltes socials i polítiques que es dugueren a terme i que en una bona part han beneficiat les Illes Balears.

Pel que fa als ingressos internacionals, les destinacions més importants que superen els 10.000 milions de dòlars són, per ordre d'importància, Espanya, Itàlia, Tailàndia, Turquia, Malàisia, Grècia i Mèxic. En termes interanuals i per països, Espanya guanya un 14,1%, només superada per Grècia amb un 15% a la Mediterrània nord. Per contra, a la ribera sud cal destacar les pèrdues de Tunísia i Egipte, d'un 30%. En les destinacions de llarga distància destaca Tailàndia, amb un creixement del 33%.

L'any 2011 es pot comprovar que la despesa mitjana entre les destinacions més madures, que són Espanya i Itàlia, és de 1.056,4 i 932,8 dòlars per turista, respectivament. Quant als països turísticament emergents, i amb les dades de què disposam, superen la ràtio espanyola Tailàndia, el Brasil i Indonèsia. La destinació internacional amb una despesa per turista més alta és Tailàndia, amb 1.377 dòlars, i també és la que més creix (9,9%), i la destinació internacional amb una despesa per turista més baixa és Tunísia, amb 376 dòlars, i és la que menys creix (-3,9%).

### **6.3. L'EVOLUCIÓ DE LES BALEARS EN RELACIÓ AMB LES COMUNITATS AUTÒNOMES COMPETIDORES EN EL SEGMENT DE SOL I PLATJA EN TURISME NACIONAL I INTERNACIONAL**

En aquest apartat ens referim a l'evolució del nombre de turistes nacionals i internacionals, a les estades i a l'estada mitjana dels anys 2010 i 2011 a les comunitats autònomes que l'informe sobre la competitivitat del sector turístic del CES ha definit com a principals competidores de les Balears (*vegeu l'apartat 6.2*). Aquestes dades s'han obtingut a partir de les enquestes Familitur, respecte dels espanyols i de moviments turístics en fronteres (Frontur) per als turistes estrangers.

#### **6.3.1. L'EVOLUCIÓ DE LES ILLES BALEARS EN RELACIÓ AMB LES COMUNITATS AUTÒNOMES COMPETIDORES EN EL SEGMENT DE SOL I PLATJA EN TURISME NACIONAL**

A excepció de les Illes Canàries i la Comunitat Valenciana, Andalusia, Catalunya i les Balears experimenten un creixement en el nombre de viatges del turisme nacional per sobre de la mitjana de l'Estat que va ser de l'1,3%.

Pel que fa a les Illes Balears, després de Catalunya, és la segona comunitat amb un creixement del nombre de viatges més elevat, amb un augment del 6,9%. Catalunya creix un 8,4%. Andalusia ho fa un 4% i la Comunitat Valenciana només creix un escàs 0,1%. Les Illes Canàries disminueixen respecte de l'any anterior un 10,1%. Andalusia i Catalunya continuen liderant el rànquing de comunitats autònomes per nombre de viatges, amb 26,8 milions de viatges i 22,3 milions, respectivament. Les Illes Balears assoleixen els 2,9 milions de viatges i representen una quota de mercat del 2% sobre el total de viatges nacionals. Per a les Canàries aquestes dades són de 4,5 milions de viatges amb una quota del 3,1% ([\*vegeu el quadre I-76\*](#)).

Quant al nombre d'estades totals, se segueix la mateixa tendència que en el nombre de viatges, i Andalusia, Catalunya i les Balears creixen per sobre de la mitjana estatal, que va ser del 2%. Concretament les Illes Balears augmenten un 5,3%, i destaca Catalunya, amb un augment de les estades de l'11,8%.

Andalusia creix un 6,9%. Per sota de la mitjana de l'Estat les Illes Canàries creixen un 0,2%, i la Comunitat Valenciana un 1,4%. En valors absoluts, Andalusia és la comunitat autònoma líder pel que fa al nombre d'estades, amb 126,9 milions, seguida de la Comunitat Valenciana amb 85,4 milions. Els dos arxipèlags registren 25,3 milions d'estades a les Canàries i 17,7 milions a les Illes Balears, amb una quota d'estades respecte del mercat nacional del 3,9% i del 2,7%, respectivament.

Les Illes Canàries, amb 5,6 dies per estada, és la comunitat on augmenta més l'estada mitjana, que ho fa en un 12%. L'estada mitjana més alta la tenen les Illes Balears amb 6 dies, encara que és l'única comunitat que l'ha disminuït un 1,9% respecte del 2010, i la més baixa, Catalunya, amb 3,8 dies, amb un augment del 3,1%. La d'Espanya és de 4,8 dies, amb un augment del 8,5%.

### **6.3.2. L'EVOLUCIÓ DE LES ILLES BALEARS EN RELACIÓ AMB LES COMUNITATS AUTÒNOMES COMPETIDORES EN EL SEGMENT DE SOL I PLATJA EN TURISME INTERNACIONAL**

Pel que fa al turisme internacional, Catalunya, amb un creixement del 4,7%, lidera el rànquing de comunitats autònomes per nombre de turistes estrangers, amb 13,8 milions, seguida de les Illes Canàries, amb 10,2 milions de turistes, però és on es dona el creixement més important (18,3%). Les Balears registren 10,1 milions de turistes i té el segon creixement més important (9,8%), i una quota de mercat del 17,8%. Andalusia i la Comunitat Valenciana també presenten creixements positius respecte del 2010, amb un 6% i 7,2%, respectivament. Espanya arriba als 56,7 milions de turistes estrangers, amb un increment del 7,6%. Per tant, s'observa una millora del turisme internacional a totes les comunitats respecte de l'any anterior, mentre que el 2009 totes presentaren creixements negatius i el 2010 encara presentaven creixements negatius Andalusia i la Comunitat Valenciana ([vegeu el quadre I-77](#)).

Quant al nombre d'estades, Catalunya, amb 99,3 milions, és l'única comunitat autònoma que té un decreixement, amb una caiguda del 7,3%. Les Illes Canàries són la primera comunitat pel nombre d'estades, amb 101 milions, i presenten el guany més important, amb un 11,9%, seguida de les Illes Balears,

amb un 9,2% i 87,6 milions, i presenten una quota de mercat en estades del 17%. Espanya guanya un 2,7% respecte del 2010 i registra 515,8 milions d'estades. Per sota del creixement estatal es troben Andalusia amb un creixement de l'1,9% i 89,5 milions d'estades, i la Comunitat Valenciana que creix un 1,3% i assoleix 63,6 milions d'estades.

Totes les comunitats registren variacions negatives de l'estada mitjana, tot i que les Balears és la comunitat on baixa menys l'estada mitjana; només baixa un 0,5%. L'estada mitjana més alta és de 11,9 dies a la Comunitat Valenciana, seguida per Andalusia amb 11,4 dies, i la més baixa és la de Catalunya, amb 7,4 dies, que, a més a més, és on més cau l'estada mitjana amb un 10,2%. Les Illes Balears se situen en els 8,7 dies (1,2 dies menys que les Canàries), i l'estada mitjana espanyola és de 9,2 dies, amb una caiguda del 4,3%.

#### **6.4. ANÀLISI SINTÈTICA DELS PRINCIPALS INDICADORS DE DEMANDA DELS TURISTES ESTRANGERS A LES ILLES BALEARS: TURISTES ARRIBATS, ESTADA MITJANA, ESTADES TOTALS I DESPESA DELS TURISTES**

L'estudi gràfic que es presenta a continuació inclou una anàlisi sintètica del nombre de turistes estrangers arribats i l'estada mitjana, que ens expliquen el comportament de les estades, i s'hi torna a incorporar l'indicador de despesa dels turistes estrangers. El lector trobarà tot aquest conjunt de variables desagregades de manera molt més detallada en els apartats següents (*vegeu els gràfics [I-28](#), [I-29](#), [I-30](#) i [I-31](#)*).

En primer lloc, si ens fixam en el gràfic del nombre de turistes estrangers arribats, veim que presenta un creixement al llarg del quinquenni 2004-2008, que es romp amb una disminució important l'any 2009. L'any 2010 s'inicia una recuperació i el 2011 segueix la tendència de creixement, amb un 10% d'augment (es passa de 9,1 milions de turistes estrangers arribats el 2010 a gairebé 10 milions el 2011). Seguidament, podem observar l'evolució de l'estada mitjana dels turistes estrangers que, per a l'any 2011, fluctua a la

inversa dels arribats; és a dir, quan augmenta el nombre d'arribats estrangers, en disminueix l'estada mitjana, i se situa el 2011 en els 8,6 dies (la mateixa xifra respecte del 2010). Pel que fa al total de les estades dels turistes estrangers, després de diverses oscil·lacions des del 2004 fins al 2008, observam que, des d'aquest any, ha anat disminuint fins al 2010, però a partir del 2011 s'aprecia una remuntada que arriba fins a les 85,8 milions d'estades (un 9,6% més que el 2010, que varen ser 78,3 milions d'estades). Finalment, pel que fa a la despesa dels turistes estrangers, l'any 2008 en vàrem tenir el valor màxim fins al moment, amb 9.300 milions d'euros, que va disminuir un 7,9% l'any 2009 i va remuntar un 0,8% l'any 2010, i l'any 2011 se'n produeix el valor màxim, amb 9.312 milions d'euros, un creixement del 8%. En tot cas, cal tenir en compte que la despesa per turista no s'ha incrementat dels 937 euros aconseguits el 2008 i que es mantenen el 2011.

## **6.5. LA DEMANDA TURÍSTICA A LES BALEARS DES DEL PUNT DE VISTA DE LES ARRIBADES**

En aquest apartat analitzam els punts següents: el nombre de turistes arribats a les Balears per país de residència, per tipus d'allotjament i organització del viatge i el hub de l'aeroport de Palma i el transport aeri de baix cost. El mercat nacional no inclou els turistes arribats per via marítima.

### **6.5.1 EL NOMBRE DE TURISTES ARRIBATS A LES BALEARS**

Les Balears han sumat un total d'12.312.907 turistes, cosa que representa un creixement de l'11,5% en comparació amb els 11.047.556 turistes arribats el 2010 ([vegeu el quadre I-78](#)).

Les arribades dels estrangers han fet un total de 9.979.670, xifra que creix un 10%. Els espanyols han sumat 2.333.237 arribades, amb un augment significatiu de l'18,1%, és a dir, 8,1 punts per sobre dels estrangers i 16,8 punts més que el creixement dels viatges dels espanyols per motius turístics ([vegeu l'apartat 6.3.1](#)). Veim, doncs, que els turistes estrangers constitueixen el 81,1% del total de les arribades (un punts menys que l'any anterior), mentre que els

espanyols, malgrat augmentar un punt percentual la quota de mercat, no arriben al 19% restant.

#### 6.5.1.1. Les arribades turístiques per país de residència

Els turistes estrangers segons el país de residència es comporten de la manera següent: hi ha hagut 3,7 milions de turistes alemanys, que, amb un creixement del 2,6%, representen el 29,9% del total del turisme, que és el percentatge més important. Els britànics arribats han estat gairebé tres milions, augmenten un 8% i representen el 24% de les arribades totals. Cal destacar, que malgrat que el turisme italià, holandès i francès només representi el 4,8%, 2,9% i el 3,4%, respectivament, presenten un creixement considerable respecte del 2010, amb un 12,6% més de turistes italians, un 20% més d'holandesos i un 34,5% més de francesos. Les quatre nacionalitats més importants en nombre de turistes estrangers són l'alemanya, la britànica, la italiana i la francesa, que aglutinen el 76,6% de total de les arribades dels estrangers.

#### 6.5.1.2. Les arribades turístiques per tipus d'allotjament i organització del viatge<sup>17</sup>

El total de turistes s'allotgen en un 72,5% a la categoria d'hotels i similars, dels quals un 61,8% tenen servei de paquet turístic, i el 38,32% restant ve sense paquet turístic. La variació respecte de l'any 2010 ha estat un increment en ambdues tipologies, amb un 9,1% dels allotjats a hotels i similars i un 18,1% dels allotjats a la resta d'allotjaments. Aquest major creixement de nou punts de la resta d'allotjaments respecte dels hotels i similars, explica que es doni un creixement d'1,6 punts de la quota de la resta d'allotjaments en detriment de la quota hotelera, que com veurem tot seguit es raona principalment per un creixement significatiu del nombre d'allotjats espanyols en la resta d'allotjaments ([vegeu el quadre I-79](#)).

Quant als turistes estrangers arribats a les Illes Balears, un 75,5% s'allotja a la categoria d'hotels i similars, dels quals un 65,1% tenen servei de paquet turístic,

---

17

Sobre les notes metodològiques d'aquest apartat vegeu la Memòria del CES 2010, pàg. 150.



i el 34,9% restant ve sense paquet turístic. La variació respecte de l'any 2010 ha estat un increment del 9,8% dels allotjats a hotels i similars, i els allotjats a la resta d'allotjaments han crescut una mica més, un 10,5%, la qual cosa explica un creixement de 0,1 punts de la quota de la resta d'allotjaments en detriment de la quota hotelera.

Un 59,6% dels turistes nacionals s'allotgen a hotels i similars, dels quals un 44% utilitza paquet turístic i el 56% ve sense paquet turístic (21,1 punts més que els estrangers). En aquest cas, veim com la utilització de paquet turístic ha disminuït respecte de l'any 2010 un 10,1% i, en conseqüència, destaca el creixement dels turistes que s'allotgen a la resta d'allotjaments, que és d'un 43,8% respecte de l'any anterior, mentre els que s'allotgen a hotels i similars només creix un 5,3%, la qual cosa explica un creixement de 7,2 punts de la quota de la resta d'allotjaments en detriment de la quota hotelera.

#### **6.5.2. EL HUB DE L'AEROPORT DE PALMA I EL TRANSPORT AERI DE BAIX COST I BAIX PREU<sup>18</sup>**

El total d'arribades i de sortides de Palma del trànsit de l'aeroport de connexió va sumar 7,5 milions de passatgers, amb un creixement respecte del 2010 del 6,3%. Destaquen, sobretot, els passatgers que arriben de la Península o de Portugal i resten a Mallorca, els quals s'han duplicat, amb una taxa de creixement del 102,4% el 2011, i els passatgers que també resten a Mallorca però venen de les ciutats europees, que ha crescut un 20,2% respecte de l'any anterior. Això contrasta amb els trànsits; és a dir, que els passatgers que arriben de la Península o de Portugal i que continuen el viatge cap a ciutats europees han disminuït un 32,7%, i que els passatgers que arriben de ciutats europees i continuen el viatge cap a la Península o Portugal també han disminuït, en aquest cas un 16,9% ([vegeu el quadre I-80](#)).

Amb referència als vols de baix cost i baix preu<sup>19</sup>, cal remarcar que al llarg de l'any 2011 han arribat més de 7,8 milions de passatgers, amb un creixement de

---

<sup>18</sup>

Sobre les explicacions del hub, baix cost i baix preu, vegeu la Memòria del CES 2006, pàg. 194-195

l'11% (1,5 punts per sota de la mitjana de l'Estat). Cal destacar que les Balears representen el 21,6% del total d'entrades de passatgers en companyies aèries de baix cost i baix preu, la més elevada del conjunt de l'Estat, i supera Catalunya, amb 7,2 milions d'entrades i amb un pes del 19,9%. El total de passatgers entrats a l'Estat és de 36,1 milions, amb un creixement del 12,5%. Els aeroports que més creixen a l'Estat són les Illes Canàries (23,7%) i Madrid (12,8%). Per illes es pot observar un creixement generalitzat, però destaca Eivissa amb un increment del 12,2%. Palma creix un 11% i Maó un 6,9% ([vegeu el quadre I-81](#)).

## 6.6. LA DEMANDA DEL TURISME ESTRANGER A LES ILLES BALEARS DES DEL PUNT DE VISTA DE L'ESTADA MITJANA I LES ESTADES<sup>20</sup>

En aquest apartat analitzam, en primer lloc, l'estada mitjana per temporades, per país de residència i per tipus d'establiment del turisme estranger. A continuació, estudiem els mateixos ítems respecte de l'anàlisi de les estades.

L'estada mitjana per temporada es desglossa en mitjana-alta (de maig a octubre) i mitjana-baixa (de novembre a abril).

### 6.6.1. L'ESTADA MITJANA PER TEMPORADA MITJANA-ALTA I MITJANA-BAIXA PER PAÍS DE RESIDÈNCIA I PER TIPUS D'ESTABLIMENT

L'estada mitjana és de 8,6 dies, igual que l'any 2010. La variació respecte de l'any anterior és una mica positiva a la temporada mitjana-alta, amb 8,6 dies (0,1 dies més), i la variació és negativa en el cas de la temporada mitjana-baixa, amb 8,8 dies (0,5 dies menys) ([vegeu el quadre I-82](#)).

<sup>19</sup>

*La diferència és que en el cas del baix preu sí que es poden comprar els tiquets a les agències de viatge.*

<sup>20</sup>

*Els canvis metodològics introduïts per l'Observatori del Turisme limiten l'anàlisi de les dades anuals d'aquest apartat al turisme estranger i pel total d'estades en el conjunt regional, sense disposar de dades anuals en l'àmbit insular (vegeu l'apartat 9.1.).*

Pel que fa a les nacionalitats estrangeres principals (alemanys, britànics i altres), els resultats són els següents: un augment del 0,9% quant als alemanys (de 8,5 dies a 8,6), un augment de l'1,5% quant als britànics (de 8,3 dies a 8,4 dies), i una caiguda de 4,3% pel que fa als altres estrangers (de 9,2 dies a 8,8 dies). Val a dir, que si ho estudiem per temporades observem que a la temporada mitjana-baixa totes les nacionalitats disminueixen l'estada mitjana, especialment els altres estrangers, amb 1,5 dies menys per estada, mentre que a la temporada mitjana-alta l'augmenten lleugerament, llevat de la categoria d'altres estrangers, amb 0,3 dies menys per estada.

En relació amb els allotjaments, les variacions són les següents: petit augment de 0,1 dies als hotels i similars (7,7 dies d'estada mitjana), 0,1 dies també als hotels i similars amb paquet turístic i 0,2 dies als que no tenen paquet turístic, amb 8,2 i 6,9 dies d'estada mitjana, respectivament. La resta d'allotjaments cau 0,6 dies, amb 11,3 dies d'estada.

## 6.6.2. L'ANÀLISI DE LES ESTADES DELS TURISTES ESTRANGERS

Es presenta, a continuació, l'anàlisi de les estades estrangeres a les Balears per país de residència i per tipus d'allotjament i organització del viatge. Les estades s'entenen com les pernoctacions o nits que realitza un turista registrat a qualsevol establiment turístic col·lectiu o privat.

### 6.6.2.1. Les estades dels turistes estrangers a les Illes Balears per país de residència

El total d'estades dels turistes estrangers a les Balears assoleix els 85,8 milions d'estades, la qual cosa representa una guany de 7,5 milions d'estades, amb un creixement del 9,6% respecte del 2010 ([vegeu els quadres I-83](#)).

Les estades segons el país de residència es distribueixen de la manera següent: el turisme alemany representa un 36,7% sobre el total de les estades estrangeres, amb 31,5 milions d'estades (1,2 milions més), un 3,5% més que l'any anterior; seguidament se situa el grup dels britànics amb el 29% sobre total de les estades estrangeres, amb 24,8 milions d'estades (2,2 milions més), un augment del 9,6%; finalment, la resta de nacionalitats representen el 34,3%

de les estades estrangeres totals, amb 29,4 milions (4,2 milions més) i un increment del 16,9%.

#### 6.6.2.2. Les estades dels turistes estrangers a les Illes Balears per tipus d'allotjament i organització del viatge

Les estades del turisme estranger a hotels i similars representen el 67,7% del total d'estades; això fa un total de 58,1 milions d'estades (5,9 milions d'estades més) i un augment respecte de l'any 2010 del 11,4%. Un 68,9% de les estades en hotels i similars s'ha gestionat via paquet turístic, amb 40 milions d'estades (4,6 milions d'estades més), i el 31,1% restant ho ha fet sense paquet turístic, amb 18,1 milions d'estades (1,3 milions d'estades més), i guanyen així, ambdues, en nombre d'estades respecte de l'any anterior, amb una taxa de creixement del 13% i del 7,9%, respectivament. Les estades a la resta d'allotjaments representen un 32,3% sobre el total de les estades estrangeres, i han crescut un 6%, amb 27,7 milions d'estades (1,6 milions d'estades més) [\(vegeu el quadre I-84\)](#).

### 6.7. LA DESPESA TURÍSTICA DE LES BALEARS

Les dades d'EGATUR 2011 publicades per l'Institut d'Estudis Turístics (IET) reflecteixen que els turistes han gastat a les Illes Balears un total de 9.464<sup>21</sup> milions d'euros (el 17,9% del total de l'Estat, percentatge només superat per Catalunya i les Illes Canàries, amb un 21,4% i 19,2%, respectivament), amb una variació positiva del 7,9% (igual que la mitjana del conjunt de CA). La despesa mitjana per turista ha assolit els 937 euros (tres euros més que la mitjana de l'Estat), amb una caiguda de l'1,7% (1,9 punts menys que la mitjana per CA). La despesa mitjana per turista més alta és la que es dona a Astúries, amb 1.368 euros per turista, i la més baixa és la de La Rioja, amb 428 euros per turista.

21

*Aquestes dades presenten una diferència de 152 milions d'euros més amb les publicades per l'Observatori del Turisme, a causa de les diferències d'estimació per part de l'IET pel que fa a entrades per ports.*

Altrament, la despesa mitjana per turista i dia ha estat de 108 euros (sis euros més que la mitjana de l'Estat), amb una caiguda de l'1,4% (sis punts per sota de la mitjana per CA). La despesa mitjana per turista i dia més alta és la que es dóna a Madrid, amb 158 euros per turista i dia, i la més baixa és la de La Rioja, amb 68 euros per turista i dia ([vegeu el quadre I-85](#)).

### **6.7.1. LA DESPESA DELS TURISTES ESTRANGERS A LES ILLES BALEARS PER PAÍS DE RESIDÈNCIA, PER TIPUS D'ALLOTJAMENT I ORGANITZACIÓ DEL VIATGE**

Segons les dades de l'Observatori del Turisme, els turistes estrangers han gastat a les Illes Balears un total de 9.312 milions d'euros (*vegeu la nota 6*), un 7,9% més que l'any anterior (683,8 milions d'euros més). El grup que ha gastat més ha estat el d'altres nacionalitats, amb un total de 3.647 milions d'euros (653,1 milions d'euros més), xifra que suposa el 39,1% de total de la despesa del turisme internacional. A continuació, hi ha els alemanys, amb una despesa de 3.272 milions d'euros (55,1 milions d'euros més), que representa el 35,1%. Ambdós grups han vist incrementada la despesa un 21,8% i 1,7%, respectivament. Finalment, els britànics han suposat el 25,7% restant, amb 2.393 milions d'euros i amb una caiguda respecte del 2010 de l'1% (24,4 milions d'euros menys) ([vegeu el quadre I-86](#)).

Pel que fa a la despesa segons el tipus d'allotjament, cal destacar que totes les categories han incrementat els valors. L'augment dels turistes allotjats en hotels i similars és d'un 6,7%, que suma, així, 6.826 milions d'euros (429,3 milions d'euros més). Les dues categories d'organització del viatge també es veuen incrementades: l'organització amb paquet turístic, que assoleix 4.380 milions d'euros, creix un 9,2% (367,2 milions d'euros més) i sense paquet turístic, que arriba als 2.447 milions d'euros, creix un 2,6% (62,1 milions d'euros més). La resta d'allotjaments té un creixement de l'11,4%, i suma, així, 2.486 milions d'euros (254,4 milions d'euros més).

## 6.7.2. DESPESA MITJANA DIÀRIA DELS TURISTES ESTRANGERS A LES ILLES BALEARS

La despesa mitjana dels turistes estrangers se situa en els 108,6 euros per dia, xifra que cau un 1,5% respecte del 2010 (110,2 euros). Els alemanys gasten una mitjana de 103,8 euros/dia, els britànics 96,3, i les altres nacionalitats 124. Els britànics són els que més varen contraure la despesa mitjana diària amb un -9,7%, seguida pels alemanys amb un -1,7%, mentre que les altres nacionalitats han augmentat la despesa mitjana diària un 4,2% [\(vegeu el quadre I-87\)](#).

Els turistes estrangers allotjats a hotels i similars gasten una mitjana diària de 117,5 euros, amb una caiguda del 4,2%. Per tipus d'allotjament els que vénen amb paquet turístic gasten 109,3 euros diaris (un 3,4% menys) i els que arriben sense paquet turístic gasten 135,5 euros diaris (un 4,9% menys). Els allotjats a altres establiments gasten uns 89,8 euros per dia, amb un increment del 5%.

## 6.8. L'ESTACIONALITAT

En aquest subapartat analitzam els punts següents: l'estacionalitat de les arribades dels espanyols i dels estrangers i l'estacionalitat de les estades dels turistes estrangers. En ambdós casos l'estacionalitat s'estudia, tant segons el país de residència com el tipus d'allotjament.

### 6.8.1. L'ESTACIONALITAT DE LES ARRIBADES A LES BALEARS

El creixement absolut del total d'arribats en temporada mitjana-alta va ser de 847.622 arribats més (un 8,9%), mentre que en temporada mitjana-baixa va ser de 119.513 (un 6,4% més).

Aquest menor creixement dels arribats en temporada mitjana-baixa explica que l'estacionalitat mesurada per la variació en punts percentuals en el nombre de turistes en la temporada mitjana-baixa presenti una variació negativa de 0,3 punts, tenint en compte que l'any 2010 el total d'arribades en aquesta temporada era del 16,3% i el 2011 ha estat del 16% [\(vegeu el gràfic I-32\)](#).

D'acord amb un indicador sintètic de l'estacionalitat calculat amb l'índex de Gini, hi ha un empitjorament de l'estacionalitat de 0,0096 punts, que en termes d'una equidistribució igual per mesos de la mitjana de les arribades és d'un -1,67%<sup>22</sup> ([vegeu el quadre I-88](#)).

#### 6.8.1.1. L'estacionalitat de les arribades a les Balears segons país de residència

Les dues úniques nacionalitats que veuen accentuar l'estacionalitat són l'alemanya i la resta de nacionalitats, ja que experimenten taxes de creixement inferiors en temporada mitjana-baixa respecte de la temporada mitjana-alta (-3,3% i 4,1% en el cas dels alemanys, i 18,1% i 21,9% en el cas de la resta de nacionalitats). L'alemanya és l'única nacionalitat que, a més a més, perd turistes arribats en temporada mitjana-baixa (-23.993), mentre que la resta de nacionalitats els incrementa en 52.126 ([vegeu el quadre I-89](#)).

Així, l'estacionalitat s'agreuja en el col·lectiu de turistes alemanys en 1,1 punts, ja que els alemanys arribats en temporada mitjana-baixa passen del 20,3% el 2010 al 19,2% el 2011. També s'agreuja, com ja hem dit, l'estacionalitat en la resta de nacionalitats, ja que la temporada mitjana-baixa perd 0,3 punts (els arribats en aquesta temporada passen del 10,5% el 2010 al 10,2% el 2011).

En el cas dels espanyols i dels britànics, els creixements són superiors en temporada mitjana-baixa respecte de la temporada mitjana-alta (8,4% i 0,7% en el cas dels espanyols, i 18,8% i 7,1% en el cas dels britànics), per això els espanyols milloren l'estacionalitat en 1,5 punts (amb 52.940 arribats més en

22

*L'Índex de Gini calcula en un interval de 0 a 1 l'equidistribució d'una variable, en aquest cas, l'equidistribució de les arribades turístiques al llarg dels 12 mesos d'un any. Com més s'apropa a zero, més igualitària és la distribució. Per tant, disminucions d'aquest índex indiquen una millora de l'estacionalitat. L'estimació de la variació del rang equivalent mensual ens permet valorar indirectament la millora de l'Índex de Gini en termes de temps. En aquest cas, un augment del valor del rang equivalent mensual indica un allargament del temps de les arribades turístiques distribuïdes igualitàriament al llarg dels mesos. És a dir, la redistribució equitativa igual per mesos de les arribades turístiques omplen 7,7 mesos el 2007, mentre que el 2008 aquesta redistribució equitativa és de 7,61 mesos. Per tant, es dona un empitjorament en temps de l'estacionalitat de l'1,25%. Per ampliar aquest tema sobre la metodologia emprada per calcular l'Índex de Gini i ajustar-lo al temps equivalent en mesos, es pot consultar el treball d'Anastassios Tsitouras (2004), «Adjusted Gini coefficient and 'months equivalent' degree of tourism seasonality: a research note», *Tourism Economics*, 10 (1), pàg. 95-100.*

temporada mitjana-baixa) i en 0,7 punts els britànics (amb 38.440 arribats més en temporada mitjana-baixa).

Així, l'única nacionalitat que perd pes en temporada mitjana-baixa és l'alemanya, que passa de representar el 39,4% del total de les arribades en aquesta temporada el 2010 a representar el 35,8% el 2011, amb una minva de 3,6 punts de quota de mercat. Tot i així, continua essent la nacionalitat amb la quota de mercat més important en temporada baixa. La segueixen els espanyols, amb un 34,7% i un guany de 0,6 punts; altres nacionalitats, amb un 17,2% i un guany d'1,7 punts; i els britànics, amb un 12,3% i un guany d'1,3 punts. En conjunt, el turisme estranger ha passat de representar el 65,9% el 2010 a tenir una quota de mercat el 2011 del 65,3%, en favor del turisme espanyol. També es pot afirmar que el turisme amb una estacionalitat més baixa és l'alemany, ja que durant la temporada mitjana-baixa ha representat el percentatge més alt dels turistes durant aquesta temporada. Igualment es pot observar que en temporada mitjana-baixa els alemanys i els espanyols representen gairebé el 70,5% del total d'arribats.

Si tornam al quadre de l'índex de Gini observam que els grups de turistes que milloren l'estacionalitat respecte de l'any 2010 són els espanyols, ja que l'any 2011 se situen en un 0,32, mentre que en el 2010 se situaven en el 0,35 (-7,2%); i els britànics, amb un índex del 0,50 l'any 2011 i del 0,51 al 2010 (-1,3%). Per nacionalitats, el major agreujament de l'estacionalitat es produeix al mercat alemany, passa del 0,36 el 2010 al 0,37 el 2011 (3,7%), seguit del mercat de les altres nacionalitats, amb variacions del 0,51 al 0,52 (1,3%).

Els grups que tenen els valors que s'aproximen més a zero són els espanyols, seguits pels alemanys. Per tant, tenen una millor distribució dels arribats per mesos.

#### 6.8.1.2. L'estacionalitat de les arribades a les Balears segons el tipus d'allotjament

Per tipus d'allotjament, els únics que experimenten taxes de creixement superiors en temporada mitjana-baixa respecte de la temporada mitjana-alta (12,4% i 7,4%) són els hotels amb paquet turístic, que guanyen 72.121



allotjats més en aquesta temporada, la qual cosa representa el 60,3% del total del guany d'allotjats en temporada mitjana-baixa (119.505 allotjats més).

Així, l'estacionalitat dels hotels amb paquet turístic millora en 0,4 punts, ja que els allotjats en aquests establiments en temporada mitjana-baixa passen de l'11,4% el 2010 a l'11,8% el 2011.

La resta d'establiments també presenten taxes positives de creixement en temporada mitjana-baixa, però inferiors a les de la temporada mitjana-alta, per la qual cosa, malgrat incrementar els allotjats en temporada mitjana-baixa (8.574 els hotels sense paquet turístic, i 38.810 la resta d'allotjaments), empitjoren l'estacionalitat, ja que els allotjats en aquests establiments en temporada mitjana-baixa passen del 19,4% i 21,5% el 2010 al 18,6% i 20,3% el 2011, respectivament.

Per quota de mercat, en temporada mitjana-baixa els hotels i similars són els que tenen més nombre d'arribats els mesos de temporada mitjana-baixa, i representen el 65,1% del total d'arribats aquesta temporada amb un guany de 0,1 punt respecte de l'any anterior, en detriment de la resta d'allotjaments, que mantenen una quota de mercat del 34,9%.

El segment que presenta una major estacionalitat és el que ve amb paquet turístic i s'allotja en hotels i similars, mentre que el que presenta una menor estacionalitat és el segment que s'allotja en la resta d'allotjaments.

### **6.8.2. L'ESTACIONALITAT DE LES ESTADES DELS TURISTES ESTRANGERS A LES BALEARS<sup>23</sup>**

L'evolució de les estades estrangeres també es pot analitzar a partir de la distribució per temporades mitjana-alta i mitjana-baixa. L'estacionalitat mesurada per la variació en el nombre d'estades dels turistes estrangers en la temporada mitjana-baixa presenta una variació negativa d'1,3 punts, tenint en

---

<sup>23</sup>

*Com l'any 2010, el 2011 no disposam de les dades de les estades dels espanyols, només es fa referència als turistes estrangers (vegeu l'apartat 9.1.).*

compte que l'any 2010 el total d'arribades en aquesta temporada era del 14,6% i el 2011 ha estat del 13,3%. En la temporada mitjana-baixa del 2011 s'han comptabilitzat 11.358.125 estades de turistes estrangers (58.950 estades menys amb relació al 2010), amb un descens del 0,5% ([vegeu el quadre I-90](#)).

#### 6.8.2.1. L'estacionalitat de les estades dels turistes estrangers a les Balears segons el país de residència

L'única nacionalitat que millora l'estacionalitat en termes de les estades és la britànica, ja que experimenta taxes de creixement superiors en temporada mitjana-baixa respecte de la temporada mitjana-alta (10,7% i 9,5%, respectivament). Els alemanys i la resta de nacionalitats empitjoren l'estacionalitat, si bé els alemanys són els únics que, a més a més, perden estades per part dels turistes arribats en temporada mitjana-baixa (-313.249), mentre que la resta de nacionalitats els incrementa en 52.126, i els britànics ho fan amb 184.176 estades més.

Així, l'estacionalitat en termes de les estades s'agreuja en el col·lectiu de turistes alemanys 1,8 punts, ja que els alemanys arribats en temporada mitjana-baixa passen del 21,6% el 2010 al 19,8% el 2011). També s'agreuja, com ja hem dit, l'estacionalitat a la resta de nacionalitats, ja que la temporada mitjana-baixa hi perd 1,5 punts (els arribats en aquesta temporada passen del 12,4% 2010 al 10,9% el 2011). En el cas dels britànics, com ja s'ha dit, millora l'estacionalitat, i en temporada mitjana-baixa guanyen 0,1 punts (els arribats en aquesta temporada passen del 7,6% el 2010 al 7,7% el 2011).

Així, l'única nacionalitat que perd pes, en termes de les estades, en temporada mitjana-baixa és l'alemanya. Els alemanys passen de representar el 57,5% del total de les estades en aquesta temporada el 2010 a representar el 55,1% el 2011, amb una minva de 2,4 punts de quota de mercat. Tot i així, continuen tenint la quota de mercat més important en temporada mitjana-baixa. Els segueixen en importància la resta de nacionalitats, que representen el 2011 el 28,2% del total de les estades en aquesta temporada, amb un guany de 0,8 punts respecte de l'any anterior. Els britànics representen un 16,8% del total de les estades i guanyen 1,7 punts en aquesta temporada.

### 6.8.2.2. L'estacionalitat de les estades dels turistes estrangers a les Balears segons el tipus d'allotjament

Per tipus d'allotjament, no n'hi ha cap que experimenti taxes de creixement superiors en temporada mitjana-baixa respecte de la temporada mitjana-alta, per la qual cosa, en termes d'estades, tots els allotjaments empitjoren l'estacionalitat. Els hotels i similars veuen incrementar les taxes un 11,5% en temporada mitjana-alta i un 10% en temporada mitjana-baixa, i les estades en temporada mitjana-baixa passen de representar el 10,5%, el 2010, al 10,3%, el 2011. Els hotels i similars, en total, guanyen 543.504 estades en aquesta temporada, la qual cosa representa cobrir el 90,2% del total de la pèrdua d'estades procedent de la resta d'allotjaments. Així, la resta d'establiments presenta taxes negatives de creixement en temporada mitjana-baixa del 10,1% i positives en temporada mitjana-alta (10,2%). En total, en temporada mitjana-baixa perden 602.454 estades, i passen de representar el 22,8% del total de les estades en aquesta temporada el 2010 a representar el 19,4%.

Per quota de mercat en temporada mitjana-baixa, els hotels i similars són els que passen a representar el 2011 la quota més important en estades en temporada mitjana-baixa, ja que representen el 52,9%, amb un guany de 5,1 punt respecte de l'any anterior, en detriment de la resta d'allotjaments, que cau a una quota de mercat del 47,1%.

### 6.8.3. L'ESTACIONALITAT DE LA DESPESA ECONÒMICA DELS TURISTES ESTRANGERS A LES BALEARS

L'estacionalitat mesurada per la variació en la despesa econòmica dels turistes estrangers en la temporada mitjana-baixa presenta una variació negativa lleugera de 0,3 punts, tenint en compte que l'any 2010 el total de despesa en aquesta temporada era del 12,8% i el 2011 ha estat del 12,5% ([vegeu el quadre I-91](#)).

Aquest agreujament de l'estacionalitat de la despesa s'explica perquè la despesa turística estrangera a la temporada mitjana-baixa creix un 5,6% (2,6 punts per sota del creixement en temporada mitjana-alta). En aquesta

temporada del 2011 es comptabilitzen 1.163 milions d'euros (62 milions més que l'any anterior).

Aquest augment de la despesa és degut al creixement significatiu de la despesa per part dels turistes britànics, que ha estat del 29,7% respecte del 2010. La resta de nacionalitats creix un 14,2%, mentre que els alemanys disminueixen la despesa un 4,1%.

#### 6.8.3.1. L'estacionalitat de la despesa econòmica dels turistes estrangers a les Balears segons el país de residència

L'única nacionalitat que millora l'estacionalitat en termes de la despesa és la britànica. Els britànics experimenten taxes de creixement superiors en temporada mitjana-baixa respecte de la temporada mitjana-alta (29,7% i -2,9%, respectivament). La despesa dels britànics augmenta en 41 milions d'euros. Els alemanys i la resta de nacionalitats empitjoren l'estacionalitat, si bé són els alemanys els únics que, a més a més, perden despesa per part dels turistes arribats en temporada mitjana-baixa (-26 milions), mentre que la resta de nacionalitats incrementa la despesa en 46 milions d'euros.

Així, l'estacionalitat en termes de la despesa s'agreuja en el col·lectiu de turistes alemanys en 1,1 punts, ja que la despesa dels alemanys arribats en temporada mitjana-baixa passa del 19,7% el 2010 al 18,6% el 2011. També s'agreuja, com ja hem dit, l'estacionalitat de la despesa en la resta de nacionalitats, ja que la despesa en temporada mitjana-baixa perd 0,7 punts (la seva despesa passa de representar l'11% en aquesta temporada el 2010 al 10,3% el 2011). En el cas dels britànics, com ja s'ha dit, millora l'estacionalitat en termes de despesa, i en temporada mitjana-baixa guanyen 1,8 punts (passen del 5,7% en aquesta temporada el 2010 al 7,5% el 2011).

Així, els únics que perden pes, en termes de la despesa, en temporada mitjana-baixa, són els alemanys, que passen de representar el 57,6% del total en aquesta temporada el 2010 a representar el 52,3% el 2011, amb una minva de 5,3 punts de quota de mercat. Tot i així, continuen essent la nacionalitat amb la quota de mercat, en termes de despesa, més important en temporada mitjana-baixa. Els segueixen en importància la resta de nacionalitats, que representen

el 2011 el 32,3% del total de la despesa en aquesta temporada, amb un guany de 2,5 punts respecte de l'any anterior. Els britànics representen un 15,5% i guanyen 2,9 punts en aquesta temporada.

#### 6.8.3.2. L'estacionalitat de la despesa econòmica dels turistes estrangers a les Balears segons el tipus d'allotjament

Per tipus d'allotjament, només els hotels i similars presenten taxes de creixement superiors en temporada mitjana-baixa respecte de la temporada mitjana-alta, per la qual cosa, en termes de despesa, són els únics allotjaments que milloren l'estacionalitat. Així, els hotels i similars veuen incrementar les taxes un 6% en temporada mitjana-alta i un 12,5% en temporada mitjana-baixa, i la despesa en temporada mitjana-baixa passa de representar el 10,3% el 2010 al 10,8% el 2011. Els hotels i similars, en total, guanyen 82 milions d'euros més aquesta temporada, la qual cosa cobreix amb escreix la pèrdua de la despesa de la resta d'allotjaments (20 milions d'euros menys). Així, la resta d'establiments presenten taxes negatives de creixement en temporada mitjana-baixa del 4,5%, i positives en temporada mitjana-alta (15,1%), i passen de representar el 19,9% del total de la despesa en aquesta temporada el 2010 a representar el 17,1%.

Per quota de mercat, en temporada mitjana-baixa els hotels i similars són els que representen la quota més important en despesa en temporada mitjana-baixa, ja que representen el 63,5%, amb un guany de 3,9 punt respecte de l'any anterior, en detriment de la resta d'allotjament, que cau a una quota de mercat del 36,5%.

#### 6.8.4. ELS PROGRAMES DESESTACIONALITZADORS

Cal destacar el paper desestacionalitzador que fan els programes de l'Imsero, i molt incipientment el programa Calypso. A diferència dels anys anteriors, en el 2011 no hi ha hagut el programa Pla Oci 60.

#### 6.8.4.1. El programa de l'Imserso

En relació amb l'Imserso, s'ha arribat a les 182.161 places venudes en la temporada d'octubre a abril de 2010-2011, amb una caiguda del 0,9% amb comparació a la temporada de l'any passat. Cal observar que, quant a la resta de destinacions, les Balears continuen essent una de les principals destinacions de l'Imserso, amb el 18,1% del total de places. També es pot destacar que totes les comunitats autònomes experimenten una caiguda, llevat de Múrcia i els intercanvis amb Portugal, que creixen un 21% i 5,8%, respectivament. La comunitat amb un major caiguda són les Illes Canàries, amb un 20,5% [\(vegeu el quadre I-92\)](#).

Pel que fa al total d'estades, les Balears en sumen 1.562.809, amb una quota del 18,1%, un descens del 3,4% i una estada mitjana que es troba en els 8,6 dies (1,7 dies menys en relació amb la temporada del 2003-2004). En relació amb la variació de quotes participatives per comunitat autònoma en el total dels viatges de l'Imserso, es pot destacar que en el cas de les Illes Canàries són 1.334.952 estades, 9,7 dies d'estada mitjana i una quota del 15,4%, quan la temporada 2000-2001 només era de l'1,6%. En el cas de les Balears, la variació respectiva de quotes ha passat del 36,5% la temporada 2000-2001 al 18,1% aquesta darrera temporada, amb una pèrdua de 18,4 punts.

#### 6.8.4.2. El programa de Calypso<sup>24</sup>

Les Illes Balears han continuat disposant 20.000 places turístiques per a la temporada 2011-2012, de les quals, l'Agència de Turisme Balear (ATB) va fer una previsió de cobrir-ne 16.000, quan l'edició 2010-2011 només se'n varen cobrir 9.000.

Per a la temporada mitjana-baixa 2012-2013, el programa de Turisme Sènior Europa és un projecte de Turespaña i continuarà gestionat per Segittur. Per aquesta IV edició subvencionarà només 20.000 viatges a turistes sèniors

<sup>24</sup>

Vegeu a la Memòria del CES 2010 l'apartat 9.9.4.3, pàgines: 170 a 173.

europèus. Continuarà destinat a persones europees majors de 55 anys i residents a la República Txecoslovaca, Polònia, Romania, Lituània i Eslovàquia.

## **6.9. EL PERFIL DEL TURISTA**

El perfil del turista per alemanys, britànics, espanyols i total, s'estableix d'acord amb les característiques següents: l'edat, el sexe, el motiu del viatge, l'allotjament, la categoria hotelera i el paquet turístic. Pel que fa a les tres nacionalitats principals, cal destacar que el perfil "dona" el trobam majoritàriament en els britànics (56,5%) i el més jove, fins als 44 anys, el trobam en el turisme espanyol. En relació amb el motiu del viatge per oci i vacances, l'allotjament en hotels i similars de tres estrelles i amb paquet turístic, el mercat britànic destaca per tenir els percentatges més alts (en el darrer cas, juntament amb els alemanys). En el cas dels espanyols, destaquen per venir a hotels sense paquet turístic ([vegeu el quadre I-93](#)).

### **6.9.1. EL NIVELL DE SATISFACCIÓ DELS TURISTES ESTRANGERS ARRIBATS A LES BALEARS**

El grau de satisfacció del turisme estranger és elevat: en una escala de l'1 al 10, el grau de satisfacció és d'un 8,43 (0,11 dècimes més que la valoració de l'any anterior). Un 95,2% dels arribats estrangers valoren entre un 7 i un 10 l'estada a les Illes Balears ([vegeu el quadre I-94](#)).

## **6.10. L'OFERTA TURÍSTICA A LES BALEARS**

En aquest subapartat estudiam l'oferta d'allotjament, el nivell d'ocupació, la rendibilitat, el tot inclòs i l'oferta complementària.

### **6.10.1. LA CAPACITAT DE L'OFERTA D'ALLOTJAMENT PER ILLES**

En aquest epígraf analitzam els aspectes següents de l'oferta turística reglada<sup>25</sup>: la capacitat de l'oferta d'allotjament per illes i la capacitat de l'oferta d'allotjament per categories.

#### 6.10.1.1. La capacitat de l'oferta d'allotjament per illes

Per illes, Mallorca té el 67,5% del total de places de les Balears, amb 284.912 places; Eivissa, el 18,9%, amb 79.594 places; Menorca, l'11,8%, amb 49.580 places; i Formentera en té l'1,8%, amb 7.696 places ([vegeu el quadre I-95](#)).

L'oferta reglada es distribueix de la manera següent: els hotels<sup>26</sup> en tenen la major quota, amb un 71% i 299.387 places; els apartaments turístics<sup>27</sup> en representen el 21%, amb 89.128; el turisme rural, en sentit ampli<sup>28</sup>, disposa de devers 5.325 places, amb una quota de l'1,3%; i els càmpings tenen devers 3.137 places, amb una quota del 0,7%. Formentera, oficialment, no disposa d'establiments de càmpings, i el 2007 introdueix 12 places de turisme rural, que en el 2012 desapareixen. En general, la tendència dels darrers anys és que els allotjaments de tipus rural són els que presenten un creixement més gran. La part més gran de l'oferta reglada d'allotjament turístic (el 92,1%) continua essent la dels hotels i la dels apartaments.

#### 6.10.1.2. La capacitat de l'oferta d'allotjament per categories

Quant a una distribució i evolució per categories de l'allotjament reglat a les Balears, només amb referència al grup d'hotels en sentit ampli, tenim les dades següents: el 0,5% per als inferiors a una estrella (cases d'hostes, fondes i

<sup>25</sup>

*La capacitat d'allotjament de les Illes Balears pot ser de dos tipus: reglada o no reglada. La reglada es recull en l'anuari de l'Observatori de Turisme, i la no reglada s'obté a partir d'altres fonts no oficials, que es poden consultar a la Memòria del CES 2004.*

<sup>26</sup>

*L'oferta hotelera inclou hotels, hotels residència i hotels apartament.*

<sup>27</sup>

*L'oferta d'apartaments turístics inclou els apartaments i residència apartament.*

<sup>28</sup>

*Inclou els hotels rurals, els agroturismes i el turisme d'interior.*



pensions), igual que l'any anterior; els hotels d'una estrella són el 3,8%, amb un descens del 2,3%; el 9,5% és per als hotels de dues estrelles, que han augmentat un 5,9%; el 50,4% és per als hotels de tres estrelles, que han disminuït un 0,1%; els hotels de quatre estrelles representen el 33,1% i han augmentat un 2,3%; els de cinc estrelles suposen el 2,4%, amb un increment del 0,1%; i, finalment, els hotels de cinc estrelles de luxe, que suposen un 0,3% sobre el total, igual que l'any anterior. Els hotels de tres i quatre estrelles representen el 83,5% del total (0,3 punts menys que l'any passat). Des de fa un grapat d'anys, els hotels d'una i dues estrelles van disminuint el nombre de places, això pot indicar que han anat millorant la qualitat, i fan les adaptacions corresponents per pujar de categoria, però durant el 2011 els hotels de dues estrelles han augmentat lleugerament respecte de l'any 2010 (5,9%) [\(vegeu el quadre I-96\)](#).

Segons la tipologia dels allotjaments turístics, la classificació queda de la manera següent: el 62%, hotels, amb una augment de l'1,6%; el 28,6%, hotels apartaments, amb una augment de l'1,4%; el 2,6%, hostals residència, amb un descens de l'1,7%; el 2,4%, ciutats de vacances, igual que l'any anterior; el 2,1%, hostals, amb un descens de l'1%; l'1,2%, hotels residència, amb un augment del 0,3%; el 0,6%, apartaments residència, amb un descens del 19,3%; i el 0,5%, els de tipus inferiors (cases d'hostes, pensions i fondes), que baixen un 5%.

Per illes, observam que Mallorca segueix la mateixa tendència que el conjunt de les Illes: disposa de 238.316 places. Els hotels de tres i quatre estrelles representen la majoria de places amb el 87,6% del total i és l'única illa que disposa de places hoteleres de luxe, amb un total de 899 places. Sobre el total de places oferides segons el tipus d'allotjament, el 63,2% són a hotels i el 32% a hotels apartament.

Menorca té un total de 27.589 places, de les quals un 85% són establiments de tres i quatre estrelles. Sobre el total de places oferides segons el tipus d'allotjament, el 48,8% són a hotels i el 36,8% a hotels apartament.

Eivissa disposa d'un total de 55.680 places. És l'única illa que té més places de dues estrelles que de quatre, per tant, els establiments de dues i tres estrelles sumen la majoria de places amb un 73,1%. Sobre el total de places oferides segons el tipus d'allotjament, el 65,1% són a hotels i el 12,3% a hotels apartament.

Formentera té un total de 4.677 places, de les quals un 64,2% són establiments de tres i quatre estrelles. Sobre el total de places oferides segons el tipus d'allotjament, difereix de la resta d'illes, perquè el 37,4% són a hotels, el 25,6% són a hostals i el 25,5%, a ciutats de vacances.

### 6.10.2. EL NIVELL D'OCUPACIÓ DELS ESTABLIMENTS TURÍSTICS

Els resultats d'ocupació de la planta oberta es classifiquen en establiments hotelers, apartaments turístics i establiments de turisme rural.

Els resultats globals de les Balears indiquen un augment de la mitjana anual de l'ocupació sobre la planta oberta de 4,8 punts, que se situa en el 73,8%.<sup>29</sup> Els de Mallorca també indiquen un augment de 5,4 punts, de manera que se situa en el 74,3% (el màxim per illes). Els de Menorca indiquen un empitjorament de l'ocupació sobre planta oberta d'1,4 punts, de manera que se situa en el 67,9%. Els d'Eivissa i Formentera indiquen un increment de l'ocupació sobre la planta oberta de 5,3 punts, de manera que se situa en el 74,2%. Pel que fa a la planta oberta dels apartaments, els resultats del conjunt de les Balears són positius, amb un 55,4%, amb un millora de l'ocupació de 2,9 punts i, respecte de l'ocupació dels allotjaments rurals, indiquen també una millora de 4,7 punts, de manera que se situa en el 44,8% [\(vegeu el quadre I-97\)](#).

Aquests mateixos resultats respecte de la taxa d'ocupació de les places obertes sobre la planta total dels hotels per a les Balears indiquen un augment de l'ocupació de 0,1 punts, que se situa en el 81,1%<sup>30</sup>. A Mallorca les dades

<sup>29</sup>

*Representa el percentatge del total de places ocupades sobre el total de places obertes.*

<sup>30</sup>

*Representa el percentatge de places obertes sobre el total de places.*

indiquen un empitjorament de l'ocupació d'1,2 punts, i se situa en el 82%. A Menorca les dades també indiquen un descens d'1 punt, i se situa en el 85%. En canvi, a Eivissa i Formentera les dades indiquen una millora de 3 punts i se situa en el 86% (el màxim de les Balears).

Quant a la planta oberta dels apartaments, els resultats del conjunt de les Balears són negatius, amb un empitjorament de 7,4 punts, i se situen en el 74%, i respecte de l'ocupació sobre la planta total dels allotjaments rurals, indiquen també una caiguda de 2,3 punts, de manera que se situen en el 74,9% [\(vegeu el quadre I-98\)](#).

### **6.10.3. EL TOT INCLÒS**

Segons les dades oficials del Servei d'Inspecció i Estratègia Turística de la Conselleria de Turisme, quant als hotels que ofereixen el tot inclòs en exclusivitat i que fan referència només a Mallorca, s'ha passat de 48 establiments el 2010 a 41 el 2011. Per categories, el 85,4% de les places es concentra en els hotels de tres i quatre estrelles, amb un total de 35 hotels. Quant a la capacitat, els establiments turístics d'entre 201 a 1.000 places concentren el 91,4% del total dels establiments, amb un total de 35 establiments [\(vegeu el quadre I-99\)](#).

### **6.10.4. L'OFERTA COMPLEMENTÀRIA**

Les dades de l'oferta complementària que ha recollit l'anuari de l'Observatori de Turisme fan referència a l'oferta de restaurants, cafeteries i bars. En total, són 17.670 establiments i 897.968 places, amb una mitjana de 50,8 places per establiment [\(vegeu el quadre I-100\)](#).

Per segments de l'oferta complementària, cal destacar per ordre d'importància, pel que fa al nombre de places, els restaurants, amb 405.379 places (el 45,1%); els bars, amb 300.163 places (33,4%); i les cafeteries, amb 193.426 places (el 21,4% restant).

Per illes, Mallorca representa el 71,8% del total de places, Eivissa el 17,8%, Menorca el 8,4% i Formentera el 2% restant.

### 6.10.5. LA DIVERSIFICACIÓ DELS PRODUCTES TURÍSTICS

Amb relació a l'oferta d'altres productes, podem destacar el turisme nàutic i el de golf (*vegeu els quadres I-101 i I-102*).

Pel que fa al turisme nàutic, les Balears disposen de 20.529 amarradors repartits en 69 ports esportius de diferents competències (estatals, autonòmiques i concessions privades).

Mallorca aglutina el 71,6% de l'oferta nàutica, amb 47 ports i 14.704 amarradors. Menorca té un total de deu ports amb 2.530 amarradors. Eivissa disposa de nou ports i 2.935 amarradors. Finalment, Formentera té tres ports amb un total de 360 amarradors.

Quant al turisme de golf, destaca el gran nombre de camps de golf de Mallorca, amb un total de 24, dels quals quatre són clubs privats. Aquests sumen 387 forats i 1.654 pars<sup>31</sup>. Menorca té un camp amb 18 forats i 69 pars i Eivissa en té dos, amb 27 forats i 107 pars.

## 6.11. L'OCUPACIÓ LABORAL EN EL SECTOR DE L'HOSTALATGE I LA RESTAURACIÓ

Les dades per elaborar aquest apartat són les de la Tresoreria de la Seguretat Social, que ha publicat l'Observatori de Turisme. Aquestes dades corresponen a les activitats de l'hostalatge i de la restauració i s'ofereixen per trimestres i per les categories d'assalariats i d'autònoms (*vegeu el quadre I-103*)<sup>32</sup>.

Aquestes dades ens indiquen que la mitjana anual de l'ocupació total ha arribat als 79.691; un fet que suposa 8.155 ocupats més que l'any passat, amb un

<sup>31</sup>

*Par és la quantitat fixada de cops per ficar la bola en un forat o camp, segons quines siguin les distàncies. Hi ha forats de par tres, quatre i cinc.*

<sup>32</sup>

*Dades per illes del total de les dues CNAES 55 i 56 i referides al darrer dia del trimestre de referència.*

creixement de l'11,1%. D'aquests ocupats, 67.695 són assalariats (el 84,9%), amb un creixement del 13,8%, i 11.996 són autònoms (el 15,1%), amb un decreixement del 0,6%. Per trimestres, l'estacionalitat de l'ocupació (diferència entre la punta trimestral màxima i la mínima) es pot estimar en 79.051 persones (21.751 persones més que l'any anterior).

La restauració, amb 44.932 persones ocupades de mitjana anual, representa el 56,4% del total, i l'hostalatge, amb 34.040 ocupats, en representa el 43,6% restant. La taxa de creixement de la restauració és del 19,8% i la de l'hostalatge és del 2,1%. Pel que fa a la restauració, el trimestre que presenta un major creixement és el segon, amb una taxa positiva de l'ocupació del 38,3%, i el trimestre amb un pitjor creixement és el quart, que empitjora un 13,4%. Quant a l'hostalatge, en el segon trimestre es dona una taxa de creixement positiva, amb un 7,5%, i el quart és el que pateix més empitjorament, amb un decrement de l'11,5% respecte del 2010.

La distribució entre els assalariats i els autònoms també presenta diferències significatives. Pel que fa a la restauració, els assalariats representen el 75,6% i els autònoms el 24,4%, mentre que en l'hostalatge el 97,1% són assalariats i el 2,9% són autònoms. Per trimestres, l'estacionalitat de l'ocupació en la restauració és de 40.005 persones, i en l'hostalatge, de 38.711 persones.

D'acord amb l'indicador sintètic dels treballadors d'alta a la Seguretat Social calculat amb l'índex de Gini, hi ha un petit empitjorament de 0,049 punts en el conjunt de les Balears, que en termes d'una equidistribució igual per mesos de la mitjana de les altes a la Seguretat Social és d'un -0,62% ([vegeu el quadre I-104](#)).

### **6.11.1. TREBALLADORS D'ALTA A LA SEGURETAT SOCIAL PER TIPUS D'OCUPACIONS EN EL SECTOR TURÍSTIC I PER ILLES**

Les activitats econòmiques descrites per la CNAE-09 relacionades amb el sector turístic són: transports, allotjaments, restauració, agències de viatges i altres activitats turístiques. En el conjunt de les Illes Balears, l'any 2011 la major ocupació és per a la restauració, que representa el 37,4% del sector turístic, seguit dels allotjaments, amb el 33,8%; altres activitats turístiques, amb el

15,2%; els transports, amb el 8,9%; i les agències de viatges, amb el 4,6%. Respecte del 2010, totes les activitats han incrementat el nombre de treballadors d'alta, llevat del sector dels transports que ha disminuït un 0,4% [\(vegeu el quadre I-105\)](#).

Per illes, Mallorca segueix el mateix patró que el global balear, amb predomini d'altres a la Seguretat Social al sector de la restauració i allotjaments, i també amb la caiguda dels transports d'un 0,9%. A Menorca també destaca el sector de la restauració, amb el 44,2% respecte del total, i l'activitat que s'ha vist més afectada ha estat la dels transports, amb un descens del 5,2%. Les Illes Pitiüses, també tenen un sector d'allotjaments i restauració importants que sumats representen el 78,8% dels treballadors, i tots els sectors han vist incrementats els treballadors, sobretot els allotjaments, en un 9,3%.

La mitjana anual de contractes registrats a l'activitat turística ha estat de 8.719 contractes a les Balears, un 9,8% més que l'any anterior, repartits en un 68,5% a Mallorca, un 9% a Menorca i un 22,5% a les Pitiüses [\(vegeu el quadre I-106\)](#).

### **6.11.2. LES OCUPACIONS MÉS CONTRACTADES EN EL SECTOR TURÍSTIC**

Segons la classificació de la CNAE-11, les ocupacions més contractades del sector turístic l'any 2011 són les de cambrers assalariats, amb un total de 42.494 contractats, seguits del personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars, amb 19.162 contractes, i dels cuiners assalariats, amb 11.180 contractats. Aquestes tres categories suposen el 72,8% sobre el total [\(vegeu el quadre I-107\)](#).